

[Poul Dam.]

sker af den frivillige undervisning i øjeblikket, for det er givet, at adskillige unge har, skal vi sige skolefremmede hjemmiljøer, hvori det er svært for dem på tilstrækkelig god måde at komme til bunds i tingene og få nok ud af det, de skulle have fra skolen.

Det, jeg forestiller mig om den fremtidige undervisningspligt, er meget nær det samme, som jeg forstår ministeren forestiller sig: alle skal have en undervisningsmængde, kunne man måske kalde det, der svarer til ca. 10 år, gerne lagt over en 11-årig periode, altså med et pauseår på et eller andet tidspunkt, og således at der er den størst mulige valgfrihed, med efterskolerne indplaceret. Ligesom ministeren vil jeg gerne sige, at det at nævne højskolerne i denne sammenhæng er en fortalelse; højskoler er dels ikke for denne aldersklasse, dels er de noget ganske særligt, som opfylder andre funktioner, end de skoleformer, der her er tale om, normalt gør. Jeg tror, det er vigtigt med en individualisering, en smidighed i tilbuddene og måske også vigtigt at erkende, at der er nogle, som har brug for et bredere tilbud, et noget anderledes, et noget længere varende tilbud end andre.

Så vil jeg gerne her rejse endnu et spørgsmål, som ikke er udtryk for en protest imod tankerne om udvidet undervisningspligt — langt fra — men er en tanke til overvejelse omkring hele dette problem. Igennem det, at den tidlige ungdomsgruppe, de 14-18-årige, i stigende grad er blevet skoleelever i alle lande i verden — vi kender det i meget høj grad fra Amerika, vi kender det fra Sverige, hvor det sker i stigende grad, og nu kender vi det altså også herhjemme fra — har ungdomsproblemerne i væsentlig grad skiftet karakter. Vi har fået nogle helt andre ungdomsproblemer, nogle, som vi næsten ikke beskæftigede os med, da vi for 20 år siden sad med ungdomskommissionen. Det er en anden form for en ungdomstilværelse stadig væk at være delt imellem at være skoleelev og at være hjemmebarn. Det er noget, som i en vis henseende holder de unge i en afhængighedsverden, en barndomsverden, hvor de er modtagende og meget lidt ydende. Det er et sted, hvor det naturlige ung-

domsbehov for at manifestere sig selv har dårlige vilkår. Om man kan sige det sådan, at de unge i vore dage har en langsommere og besværligere modning end tidligere, ved jeg ikke. Af den grund bliver den ikke dårligere, den bliver måske langt bedre; men jeg tror, det er helt sikkert, at der er en vis passivering i det hele, at der altså er noget, der savnes. Man kan give de unge kundskaber; man kan, som det er blevet sagt af andre, orientere de unge om samfundet, om fritiden og om alt det andet. Men hvad er det, man har brug for i den alder? Mere end noget andet netop det, som jeg allerede har nævnt: at manifestere sig selv, at vise, at man er noget, og at man kan noget. Og i hvor høj grad giver den nuværende skole disse muligheder?

Jeg tror, det er vigtigt, at den forlængede undervisningspligt så langt som overhovedet muligt parres med en ny skole, der også tager hensyn til disse særlige, nye ungdomsproblemer.

K. Helveg Petersen: Forleden dag var der en kulturdebat her i det høje ting, som havde en ganske fri karakter, idet den ikke var bundet til et bestemt lovforslag. Denne debat har for så vidt en tilsvarende karakter; vi skal ikke tage stilling til noget konkret forslag, men udveksle synspunkter om et meget interessant emne. Efter min opfattelse har vi brug for sådanne fritstående debatter, hvor det er muligt at fremsætte betragtninger, der kan bidrage til, at det lovgivningsarbejde, der udføres, kan hente nogen inspiration fra diskussionerne og på den måde være med til at sikre folketinget lidt større mulighed for at påvirke det forberedende lovgivningsarbejde. Forholdet er jo det, at når vi her i tinget får forelagt lovforslag, er der i realiteten en stærk binding til den udformning, lovforslagene har fået, og til bemærkningerne i lovforslagene, og sådan må det være. Men netop derfor ville det være af værdi, om vi havde brede orienterende drøftelser; og det håber jeg altså vi kan få i den kommende tid, ikke bare inden for kultur- og uddannelsesproblemerne, hvor det er meget vigtigt, men også inden for andre områder.

Nu kan vi altså vente, at ministeren til efteråret kommer med et forslag til en